

Motion till riksdagen 2021/22:257

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Försäljning av statliga bolag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avyttra statens aktier i flygbolaget SAS och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avyttra statens aktier i Orio AB och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett minskat statligt ägande i Telia Sonera och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en successiv försäljning av statens aktier i Bilprovningen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till en försäljning av Akademiska Hus och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en försäljning av Lernia AB och tillkännager detta för regeringen.

Försäljning av SAS

I sju år hade den norska regeringen en fullmakt från stortinget att sälja av sitt ägande i SAS, en avyttring som också slutfördes sommaren 2018. I Sverige har riksdagen sedan tidigare gett regeringen mandat att sälja innehavet i flygbolaget SAS, vilket är fullt rimligt då det idag inte finns något skäl till att staten ska äga delar av ett flygbolag. Vikten av goda flygförbindelser med andra delar av världen går inte att poängtera nog, men utvecklingen vi ser inom flyget idag pekar på att det är en växande konkurrensutsatt marknad som klarar av att sköta sig själv.

Då flygtransporterna bedömdes vara av strategisk vikt för ett land och en markering av landets oberoende på den internationella marknaden, inte minst gällande flygtrafiken för personer och framförallt gods, fanns det skäl att som ägare ibland kunna skjuta till resurser när så behövdes. Idag ser marknaden annorlunda ut inom denna bransch.

Det rimliga i ett läge när hela den europeiska flygindustrin är satt under starkt tryck är att staten avyttrar verksamheten till privata ägare för att inte störa utvecklingen. Det

är inte heller rimligt att i detta fall äga ett bolag som man också ska övervaka, vilket är ett viktigt uppdrag med tanke på rådande regler kring bland annat flygtrafik. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att sälja sitt aktieinnehav i SAS.

Försäljning av Orio

Orio AB, tidigare Saab Automobile Parts AB, är ett bildelsföretag som sedan 2012 ägs av staten genom Riksgälden. Orio AB säljer bilreservdelar, ursprungligen till Saab, men nu även till andra bilmodeller. Ägandet i detta bolag är ett tydligt exempel på när staten lägger sig i näringslivet på ett osunt sätt genom att privata aktörer riskerar att försättas i en ojuste konkurrenssituation. År 2013 fick regeringen fria händer att sälja aktieinnehavet, men det skedde inte, trots att ett företag som detta lär skötas bäst av en privat aktör, varför riksdagen bör uppmana regeringen att avverka samtliga aktieinnehav i Orio AB.

Minskat ägande i Telia Sonera

Den största ägaren i teleoperatören Telia Sonera är svenska staten. Att inneha aktier i detta bolag kan vara nyttigt då det kan innefatta samhällsservice som är vital för såväl medborgare som företag. Det finns dock skäl att ifrågasätta det dominanta ägandet av bolaget.

En viktig förutsättning för att ett företag ska fungera väl är att man har en god kontroll av marknaden, varför en dominans eller monopol naturligtvis är mycket fördelaktigt. Av den anledningen fungerar Telia bättre i länder med få konkurrenter, men då har också de privata aktörerna det svårare att etablera sig, vilket är fullt naturligt. Detta rimmar dock mycket illa med ambitionen att låta företag blomma med egna tjänster på marknaden. Det rimmar illa med att staten enbart ska syssla med sina grundläggande uppdrag som att värna medborgarna då flera av dessa kan komma att konkurreras ut av staten. Regeringen bör kraftigt minska ägandet i Telia Sonera.

Försäljning av Aktiebolaget Svensk Bilprovning

Med 89 stationer och över 600 medarbetare är Aktiebolaget Svensk Bilprovning Sveriges ledande aktör för besiktning av motordrivna fordon trots tidigare försäljningar. Efter att man i juli 2010 konkurrenssatte fordonsbesiktningsmarknaden kunde försäljningar av delar av Bilprovningens stationsnät ske. Den efterföljande försäljningen som inleddes i början av 2012 innefattade två tredjedelar av stationsnätet och kan anses ha varit lyckad då privata aktörer äntligen fått en chans att etablera och bygga starka företag. Konkurrens är i de allra flesta fall ett sunt inslag på marknaden, varför regeringen bör verka för en successiv försäljning av Aktiebolaget Svensk Bilprovning med målet att minst två aktörer ska finnas på de orter där försäljningen sker.

Försäljning av bolaget Akademiska Hus

Det statliga bolaget Akademiska Hus äger idag en betydande mängd fastigheter som primärt används av våra lärosäten. Skälet till detta är främst att lärosätena inte kan äga sina egna fastigheter, varför staten bistått med tillhandahållandet av lokaler. I grunden är inställningen att universitet och högskolor ska fokusera på sina kärnuppdrag; dock finns det ett flertal fördelar om de fick huvudansvaret för fastigheterna. Som ägare kan man arbeta mer långsiktigt och därmed också skapa en ekonomisk stabilitet.

Vad vi under föregående mandatperiod också har sett är att Akademiska Hus används för att driva in pengar till staten. Genom att höja avkastningskraven hos Akademiska Hus har nämligen staten fått ökade intäkter, dock på bekostnad av våra universitet och högskolor. Det är naturligtvis inte rimligt, varför regeringen bör se över möjligheten för våra universitet och högskolor att äga sina egna fastigheter för att därefter kunna sälja Akademiska Hus.

Försäljning av Lernia

Det statliga bolaget Lernia AB har som uppgift att bedriva kompetensförsörjning för arbetslivet genom utbildning, innefattande företagsutbildning och bemanning.

Vid en genomgång i januari 2020 av Svenska Dagbladet visade det sig att åtta av nio upphandlingar rörande industriteknisk utbildning (med Arbetsförmedlingen som uppdragsgivare) hade Lernia vunnit baserat på lägsta pris. Det är fullkomligt orimligt att ett bolag som Lernia kan tillåtas att konkurrera med privata aktörer och samtidigt använda sig av en omfattande prispress på en väl fungerande marknad för den här typen av tjänster för att vinna upphandlingar. Att dessutom få mångmiljonstöd från staten under kristider gör det än mer absurt, när privata aktörer aktivt manövreras ut av ett bolag som dessutom delvis har till uppgift att bistå arbetslösa personer med att få sysselsättning. Med den prispress Lernia sysslar med saboterar man inte bara privata företag, utan man saboterar även marknaden med sina orättvisa fördelar och ibland blir skattebetalarna medfinansiärer till denna omotiverade fars.

Lernia AB är ett framgångsrikt och modernt företag med mycket goda förutsättningar att klara sig som en fristående aktör på marknaden. Det är fullkomligt orimligt att ägaren både formulerar spelreglerna på marknaden och deltar i spelet. Grundidén med statligt ägande bör vara att limitera ägandet till företag med grundläggande samhällsfunktioner eller som har med rikets säkerhet att göra. Mot bakgrund av just detta bör regeringen sälja Lernia AB.

Markus Wiechel (SD)

Mikael Strandman (SD)

Alexander Christiansson (SD)